

Beter welzijn voor varkens tijdens transport en op slachterij

De huidige voorschriften voor transport van varkens zijn nauwelijks gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek. Dat maakt het moeilijk om (EU-)regelgeving op dit gebied aan te scherpen. In dit kader heeft het ministerie van LNV Wageningen UR Livestock Research gevraagd onderzoek te doen naar hoe de transportcondities van vleesvarkens en slachtzeugen verbeterd kunnen worden. Het onderzoek naar de transportcondities van vleesvarkens wordt in samenwerking met het Duitse Friedrich-Loeffler-Instituts (FLI) uitgevoerd. Daarnaast wordt onderzocht of op onderdelen het welzijn van varkens op de slachterij tot aan het doden kan worden verbeterd. Beide projecten worden gefinancierd door het ministerie van LNV.

Marien Gerritzen
Wageningen UR Livestock Research

Diertransporten liggen al jaren onder vuur. De burger ziet confronterende beelden in de media, waarop bloed uit vrachtwagens sijpelt, van dieren die onderweg verwondingen hebben opgelopen tot dieren die tijdens het vervoer het loodje legden. In welke mate misstanden aan de orde zijn bij diertransporten in Europa, is onbekend. Cijfers ontbreken hier. Dat het diertransport een Europese aangelegenheid betreft, is wel duidelijk. Onderzoek naar het verbeteren van de transportcondities wordt dan ook het liefst internationaal aangepakt. Dit voorjaar heeft het ministerie van LNV aan Wageningen UR Livestock Research gevraagd om het dierenwelzijn van vleesvarkens tijdens het vervoer naar de slachterij te kwantificeren. En dit samen te doen met een Europese onderzoekspartner. Daarop is contact gezocht met het Duitse onderzoeksinstituut FLI. Wetenschappers van beide instituten volgen sinds afgelopen juni een aantal transporten van vleesvarkens (10-15 kilo) over een afstand van pakweg 600 km naar de slachterij.

Onderzoek aan varkens zelf

Tot nu toe werden er vooral eisen gesteld aan de vrachtwagen en het transport zelf: de maximale beladingsdichtheid is vastgelegd, net als rusten en verstrekken van voer en water bij lange transporten. Of de gestelde eisen acceptabel zijn voor het dier, was tot voor kort lastig te beoordelen. Aan het dier zelf werd tot nog toe nauwelijks gemeten. Dat gebeurt in dit onderzoek dus wel. "Wij gaan kijken welke invloed de beladingsdichtheid heeft op het interne milieu in de vrachtwagen", zegt Marien Gerritzen, projectleider van het onderzoek bij Wageningen UR Livestock Research. "Naast temperatuur en

luchtvochtigheid gaan we kijken naar het gedrag van de dieren (met camera's) en bloedwaarden als cortisol en glucose. Er wordt zowel vlak vóór als direct ná het transport bloed afgenomen voor onderzoek. Ook wordt de hartslag continu gemeten via een zendertje in een borstband. Uit transport met zeugen weten we dat de hartslag flink stijgt zodra de transportwagen weggrijdt, en dat die hartslag gedurende het transport heel lang hoog blijft. Een hoge hartslag duidt op stress. Ook kijken we naar huidbeschadigingen als maat voor agressie onderweg." Begin 2011 verwachten de Nederlandse en Duitse onderzoekers in beeld te hebben hoe het gesteld is met het welzijn van de vleesvarkens gedurende het transport. En op welke onderdelen verbeteringen mogelijk zijn.

Welzijn op de slachterij

Een tweede project beoogt het verbeteren van het welzijn van vleesvarkens op de slachterij, vanaf het moment dat zij de vrachtwagen aflopen tot aan het moment van doden. "Dit onderzoek begint waar het hiervoor beschreven onderzoek eindigt", stelt Gerritzen. Enkele beoordelingspunten in dit onderzoek zijn:

- *Het uitladen.* Hoe worden de varkens opgedreven naar de wachtruimte. Is er controle op minder fitte dieren en hoe wordt daarmee omgegaan?
- *De wachtruimte.* In de wachtruimte wordt gelet op het mengen van de varkens (met daaruit voortkomende vechtpartijen); beschikken ze over voldoende water?
- *De verdoving.* Hoe worden de varkens naar de verdovingsruimte geleid? Staan ze bij de elektrische verdover achter elkaar in een rij, allemaal met de kop naar voren? Of gaan er dingen mis, waardoor de verdoving soms niet

effectief is? De gasverdoving lijkt diervriendelijker omdat varkens in groepen de verdoving aangaan. Een varken wordt immers niet graag uit de groep gehaald. Nadeel van gasverdoving is dat het 15 tot 30 seconden duurt voor het dier bewusteloos is.

- *De lay-out van de slachterij.* Kunnen de dieren relatief veilig en met een minimum aan stress hun weg vinden? Of zijn er uitsteeksels waaraan zij zich kunnen bezeren of 'angstige hoeken' waar ze met veel dwang langs geduwd moeten worden?

In dit onderzoek worden de risicofactoren voor het dierenwelzijn op slachterijen in kaart gebracht. Tegelijkertijd wordt gekeken naar mogelijkheden om het dierenwelzijn te verbeteren.

Metten volgens maatstaven Welfare Quality

Tot nu toe werd dierenwelzijn in de regelgeving

vaak vertaald in minimale oppervlaktematen per dier, het aantal voer- en drinkpunten, de hoeveelheid licht enzovoorts. In nieuw onderzoek wordt het dierenwelzijn vastgesteld door aan het dier zelf te meten. Belangrijke graadmeters zijn dan onder meer: het gedrag, de hoeveelheid stressgerelateerde stoffen in het bloed en de hartslag. Een gestandaardiseerde methode om het dierenwelzijn van landbouwhuisdieren objectief vast te stellen, is in de afgelopen jaren ontwikkeld binnen het omvangrijke Europese project Welfare Quality®.

De behoeften van het dier zelf zijn ook in de beide onderzoeken in dit artikel doorslaggevend: wetenschappelijk wordt vastgesteld welke omstandigheden vanuit welzijnsoogpunt acceptabel zijn voor vleesvarkens, zowel tijdens het transport als op de slachterij.

VAN DE AUTO NAAR DE SLACHTERIJ

Zowel tijdens het transport als op de slachterij wordt het dierenwelzijn nauwkeurig gevolgd.

Foto: Marien Gerritzen

Contact

dr. ing. Marien Gerritzen
T 0320-23 89 68
E marien.gerritzen@wur.nl

Dit onderzoek is uitgevoerd binnen het Beleidsondersteunend Onderzoek in het kader van het LNV-programma BO-12.02-002 Dierenwelzijn, projectnummers 013 en 018.